

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 24.09.1968, sp. zn. 3 Cz 44/68, ECLI:CZ:NS:1968:3.CZ.44.1968.1

Číslo: 75/1969

Právní věta: Nebylo-li vyhověno odvolání prokurátora, který vstoupil do řízení, hradí (nejsou-li splněny podmínky § 150 o. s. ř.) účastník řízení, v jehož zájmu bylo toto odvolání podáno, náklady odvolacího řízení účastníkovi řízení, jenž měl v odvolacím řízení úspěch.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 24.09.1968

Spisová značka: 3 Cz 44/68

Číslo rozhodnutí: 75

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Řízení před soudem

Předpisy: 99/1963 Sb. § 35

§ 142

§ 150

§ 224

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 75

Nebylo-li vyhověno odvolání prokurátora, který vstoupil do řízení, hradí (nejsou-li splněny podmínky § 150 o. s. ř.) účastník řízení, v jehož zájmu bylo toto odvolání podáno, náklady odvolacího řízení účastníkovi řízení, jenž měl v odvolacím řízení úspěch.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 24. 9. 1968, [3 Cz 44/68.](#))

Rozsudkem okresního soudu v Příbrami z 3. 5. 1966 byla zamítnuta žaloba o zaplacení částky 525.806,27 Kčs; žalobce byl uznán povinným zaplatit žalovaným na náhradě nákladů řízení 20.600 Kčs, a to k rukám Městského sdružení advokátů v Praze.

Krajský soud v Praze, který ve věci rozhodoval k odvolání okresního prokurátora v Příbrami, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně; žalobci uložil, aby nahradil žalovaným náklady odvolacího řízení 10.970 Kčs, opět k rukám Městského sdružení advokátů v Praze.

Generální prokurátor podal proti rozhodnutí soudů obou stupňů o nákladech řízení stížnost pro

porušení zákona. Soudům obou stupňů vytýká, že se nezabývaly otázkou, zda nejsou v daném případě splněny zákonné předpoklady pro použití § 150 o. s. ř., dle něhož - jsou-li pro to důvody hodné zvláštního zřetele - nemusí soud výjimečně náhradu řízení zcela nebo zčásti přiznat. V této souvislosti zdůrazňuje stížnost pro porušení zákona zejména, že rozhodnutí věci záviselo na vyřešení poměrně obtížné právní otázky promlčení práv z neplatných smluv a že žalobce vedlo k podání žaloby rozhodnutí resortního ministerstva (tj. ministerstvo hutního průmyslu a rudných dolů) z 22. 9. 1964, jímž bylo vysloveno že dřívějším rozhodnutím tohoto ministerstva z 18. 6. 1956, kterým byl dán souhlas k uzavření kupní smlouvy se žalovanými a k převzetí kupovaného objektu, byl porušen zákon. „Důvody hodné zvláštního zřetele“, které umožňovaly nepřiznání náhrady nákladů odvolacího řízení, spatřuje stížnost pro porušení zákona navíc v tom, že žalobce nepodal odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, nýbrž že tak učinil pouze okresní prokurátor; poněvadž se žalobce odvolacího řízení ani aktivně nezúčastnil, nelze hovořit o jeho úspěchu či neúspěchu v tomto řízení, takže chybí předpoklady pro přiznání náhrady nákladů tohoto řízení podle § 142, 224 odst. 1 o. s. ř.

Nejvyšší soud neshledal stížnost pro porušení zákona důvodnou a zamítl ji.

Z odůvodnění:

Ze slovního znění i důvodové zprávy k usnesení § 150 o. s. ř. vyplývá, že jde o ustanovení výjimečné, které má postihnout jen ty případy, v nichž by použití jiných předpisů o nákladech řízení bylo příliš tvrdé, nebo v nichž by náhrada nákladů určovaná jen podle výsledků řízení odporovala právnímu citění lidu; o takový případ však v této věci nejde.

Jevilo by se naopak příliš tvrdým, kdyby bylo uloženo žalovaným, aby bez nároku na náhradu nesli své náklady řízení včetně nákladů právního zastoupení, popř. jejich část, i když v řízení měli plný úspěch, zvláště když se uvádí, že náklady právního zastoupení jsou tak vysoké, že by je žalovaní zaplatili jen stěží bez citelného zásahu do svých hmotných poměrů. Naproti tomu toliko skutečnost, že náklady právního zastoupení žalovaných jsou poměrně vysoké, nepostačuje k tomu, aby soudy použily ustanovení § 150 o. s. ř. ve prospěch socialistické organizace, která se svou žalobou neměla v řízení úspěch.

Důvodem hodným zvláštního zřetele ve smyslu § 150 o. s. ř. nemůže být ani to, že ve věci šlo převážně o vyřešení poměrně obtížné právní otázky promlčení práv z neplatných smluv. S tím, že se žalovaný dovolává ve sporu promlčení a že je posouzení důvodnosti této námitky často složité, je třeba v občanském soudním řízení počítat. Rozhodně nejde o tak výjimečný případ, aby jím bylo za předpokladu úspěchu námitky promlčení možno odůvodnit použití výjimečného ustanovení § 150 o. s. ř. Pro použití tohoto ustanovení nemůže být rozhodným ani to, zda žalobce mohl ponechat bez povšimnutí nové rozhodnutí svého nadřízeného orgánu (resortního ministerstva) o schválení kupní smlouvy, neboť jde pouze o vztah žalobce k jeho nadřízenému orgánu, který nelze promítat i do sféry vzájemných práv a povinností účastníků řízení, jmenovitě v souvislosti s náhradou nákladů řízení.

Nelze souhlasit ani s názorem vysloveným ve stížnosti pro porušení zákona, že náhrada nákladů odvolacího řízení neměla být žalovaným přiznána z toho důvodu, že odvolací řízení zahájil podáním odvolání okresní prokurátor, zatímco žalobce byl v odvolacím řízení zcela nečinný, takže lze hovořit jen o neúspěchu okresního prokurátora v tomto řízení, nikoli o neúspěchu žalobce.

I v tom případě, že podal odvolání prokurátor, který vstoupil do řízení, a jeho odvolání nebylo vyhověno, je povinen hradit ten, v jehož zájmu bylo odvolání podáno (tj. v této věci žalobce), náklady tomu, kdo v odvolacím řízení zvítězil (tj. v této věci žalovaným). Takové stanovisko zaujala soudní praxe již za platnosti občanského soudního řádu z roku 1950 (kdy však o tom bylo výslovné ustanovení) a není důvodu je měnit za platnosti nového občanského soudního řádu; to tím spíše, když nový občanský soudní řád neupravil placení nákladu řízení a náhradu nákladů řízení v případě

vstupu prokurátora do řízení tak, že by se tím dotkl ustanovení o náhradě nákladů řízení mezi účastníky, jak jsou zakotvena v § 142 a násl. o. s. ř. (srov. ustanovení § 140 odst. 2 o. s. ř., které jediné upravuje placení nákladů řízení vzniklých v souvislosti s účastí prokurátora na řízení, nedotýká se však ustanovení § 142 a násl. o. s. ř. o nárocích účastníků na náhradu nákladů řízení podle úspěchu ve věci).

Jestliže tedy v tomto řízení žalobce podlehl a žalovaní zvítězili, mají žalovací podle § 142 odst. 1 o. s. ř. nárok na náhradu nákladů řízení (včetně nákladů odvolacího řízení), neboť ta okolnost, že žalobce nedal k odvolacímu řízení podnět a že v něm byl nečinný, je bez významu. Rozhodné je pouze, že odvolací řízení bylo zahájeno k oprávněnému prostředku oprávněného subjektu (tj. okresního prokurátora). Přitom je na místě zdůraznit, že odvolání bylo podáno výhradně za žalobce, neboť žalovaní, kteří v řízení před soudem prvního stupně zvítězili, se nemohli proti rozsudku soudu prvního stupně odvolat. To si měl žalobce uvědomit; stejně si měl být vědom toho, že se nelze povinnosti k náhradě nákladů odvolacího řízení v případě bezúspěšnosti odvolání prokurátora zbavit pouhou nečinností, která je pro posouzení nároků na náhradu nákladů řízení podle § 142 o. s. ř. zcela nerozhodná. Naopak vzniku dalších nákladů řízení mohl žalobce zabránit jen určitou činností, a to tím, že by vzal žalobu se souhlasem soudu za odvolacího řízení zpět.

Dřívější soudní praxe vycházela sice z toho, že případné tvrdosti je možno zásadně zmírnit použitím § 130 o. s. ř. z roku 1950 (tj. nyní použitím § 150 o. s. ř.); zdůrazňovala však, že by tomu tak mohlo být jen tehdy, jestliže by byly dány zákonné zvláštního zřetele. V tomto případě se stížnost pro porušení zákona nedovolává takových důvodů s výjimkou těch, které již byly vyvráceny.